

Te Toa Takitini

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

Numa 69.

HASTINGS.

Mei 1, 1927

PIHOPA ATARIA O INDIA.

I roto i nga korero o te Kahiti o te Pihopatanga o Tona-kara (Dormakali) tera etahi korero e whakaatu mai ana i nga mahi i era marae o te mara a te Ariki. He tokomaha o te Iwi Maori kua kite i a Pihopa Ataria. He tangata rongu nui hoki ia no te ao.

I roto i nga ra e rua i whakahaeretia ai te karakia Whakau o Pihopa Ataria hui katoa te tokomaha o nga tangata i whakau-ungia 672. Itetahi wahanga o tona pihopatanga e ingoatia ana ko Nuzvid, i roto i nga tau e rima, kua taparatia nga tangata o te hahi i te maha o nga mea hou kua huri mai ki te whakapono karaitiana. Kua tapara hoki nga kura. Ko nga kohi a nga whakaminenga e toru nekehanga ake te rahi. Kei tenei takiwa e 6 nga pariha ko nga tangata i iriiria e 663.

Ko te hui nui i roto i nga ra o Hanuere he hui Papeira-karihe mo nga kai-whakauako i nga kura. E 51 nga kai-whakauako i tae ki taua hui.

No te 30 o nga ra o Maehe ka haere te Pihopa ki Ingarangi. No te 19 o Aperira ka tae. Kei te haere te Pihopa i nga takiwa o Ingarangi tae atu hoki ki te whenua o te airihi (Ireland). Ko ana kanwhau he whakaminarua haere i nga mahi a te Hahi i roto i nga mano mano tini o te Inia.

Hei nga ra o Hurae ka tae ki Switzerland. Hei a Hepetema ka u ai ki tona Pihopatanga ake.

Kei te tono mai ia kia puta he inoi ma tatou, kia manaakitia tenei haere ana i roto i nga iwi pakeha, kia puta hoki he ora wairua ki te Hahi i roto i nga Inia i runga i enei whakahaere e mahia haeretia nei e ia.

He mea Panui e Rev. F. A. Bennett, he mea ta o te Herald Office,
Tennyson Street, Napier, H.B.

TE TOA TAKITINI.

Te Utu mo te Pepa 10/- i te tau.

Me penei nga reta "Te Toa Takitini," Box 300, Hastings.

580

TE TOA TAKITINI

Mei 1, 1927

TE TINO TANGATA.

(Na R. T. K.)

E hara i te mea no te pihopa o Ranana te turanga tino teitei i roto o te Hahi o Ingarangi, kei runga ake i a ia te Atipihopa o Kanatipere me te Atipihopa o Ioka, engari mo te rongo-nui mo te mana kaore he pihopa hei rite mo te pihopa o Ranana ara mo Wilmington Ingram. Kua kia e tetahi nupepa o Niu Tirenī kaore he wahi o te pihopa i ngaro atu i a Wilmington Ingarana. He tangata ia e whāia ana e te ao pakeha katoa kia kite kia rongo. Ko tona tuatahi ki te mahi minita i te hunga tino rawakore o Ranana. Inaianei ko ia te pihopa o Ranana a tokowha nga pihopa awahina kei raro i a ia. I tae ano ia ki te kauwhau ki nga hoia i te wa o te whawhā nui.

No nga ra o Machē ka a mai te Pihopa o Ranana ki Niu Tirenī nei; ko tana haere he titiro whenua hei nohoanga mo nga heke mai o Ingarangi, ara mo nga heke i raro i te whakahaere o te Hahi Mihingare. Tana kauwhautanga katoa he popoke tonu ta te tino o te tangata ki te whakarongo ki a ia, a he nui kihai i uru ki nga whare-karakia. I whai kupu ano ia ki nga kareti ki nga kura nunui, a he tino pai ana kau-whau. I tana korero ki te kura kotiro i Akarana i mea ia ki te hoatu waipiro tetahi tangata ma toahi kotiro kei noho tana kotiro whakapiri atu ki taua tangata i muri iho.

Ko aku korero ia e hiahia ana au ki te tuhituhi ko tana whai-korero ki te kareti nui o Kanatipere. Ko te putake o ana kupu mo te tino tangata ara mo te ahua o te tangata e piki hei nui hei mana i te mea he tangata e paingia e nga tu tangata katoa. I ki te Pihopa o Ranana e rima nga mea e tipu ai te tangata hei tino tangata; i kitea e ia ana mea e rima i nga tau e 42 i mahi ai ia i nga mahi a te minita; chara i te mea he mea whakaaro noa nama engari he mea titiro i nga tau e 42.

1. Kia tika tonu te tangata (sincerity). Kua e maminga kei ruarua te ngakau o te tangata, kei whakahopu. I ki te pihopa ko te Pirimia o Ingarangi ara ko Stanley Baldwin te tahi tangata tino tika kaore rawa ia e mohio ki nga tikanga whanoke.

2. Whakamau te ngakau ki tetahi mea nui hei whaingia (object in life). Kua e powaiwai noailho i te ao me te mea nei he kaupuke e paea ana ki te akau kua whati nei te urungi.

3. Kia whakapono ki te Atua (belief in God). Ta te whakapono he hiki he whakatapu i te tangata, tena ko te tangata kahore nei e whakapono ki te Atua ka wehi ka tupato te tangata me te mea nei tera ano tetahi mea kei te humāia. I ki te pihopa kaore ano ia kia kite noa i tetahi tangata kahore nei ana whakapono e pirangitia ana e te tangata.

4. Kāua e whakahi (personal beauty) ara e whakahi mo to ahua, mo o moni, mo o kakahu mo aha ranei. Kaore te tangata whakapēhāpeha e paingia.

5. Kia tu atinihanga (sense of humour) ara kia katakata, kia ngahau; kāua e whakapōkeke te ahua i nga wa katoa, me nukarau. He tu tangata tenei kei te matea e te ao.

Mo te take tuarima, e mea ana au, kei te Pihopa o Rāmana tenei ahua. I te unga o te Tiuka o Ioka raua ko tona hoa wahine e kiia nei ko te Tutāhe, ki Akarana kahore i rikarika te powhiri me te manaaki a Akarana i taua tokorua. Ko te tino manaaki ia mo te mea wahine, he whine tino ataahua mai i te kaupapa puta noa ki te ngakau. No muri mai i te Tiuka raua ko te hoa wahine ka tae hoki te pihopa o Rāmana ki Akarana a i te mea he tangata nui ka powhiritia ia e nga tangata o Akarana. I te mutunga o nga nihi ki a ia ka tu te pihopa ki te whakautu, ka mea:—

"E te Mea, e nga tangata, o Akarana. Ka nui te whakawhetai o toku ngakau mo te nui o ta koutou manaaki i a au. Kei te tino miharo au. I mahara hoki au i to koutou kitenga i te Tutāhe me tona kaupapa ataahua e kore rawa he paku manaaki ma Akarana e tae iho moku. Kei te whakamibi au mo te whakamiharo o ta koutou manaaki i te Tiuka raua ko te Tutāhe engari kei pōhehe koutou e tauwhāinga ana au ki taua wahine. E, kaore tena i a au. Inakoa kei te kata koutou. No nga kata e piri mai na i o koutou paparinga ko nga kata a taua wahine i rui a, ehara i te mea no aku kata rere atu ai ki o koutou paparinga."

Na enei kupu nukarau a te Pihopa o Rāmana ka mate i a ia nga pakeha o Akarana, nga morehu a nga kata a te Tutāhe o Ioka.

WHARE-MINITA MO WAIPAWA.

I panuitia i tera putanga o te pepa nei, nga kohikohi mo te Whare-Minita o te parihā o Waipawa kei te whakaarahia ki Porangahau. Ko Nga kōhi enei:—

			£	s.	d
Donations for Booth	...	...	2	0	0
Kennedy McAulay	...	...	1	0	0
Tommy Atkins	...	...		5	0
A. Mudgway	...	...	1	0	0
A. Turner Williams	...	...	3	0	0

Mo te mare kaore he rongoa hei rite ki te **Woods' Great Peppermint Cure.**

NGA WHAKAPONO NUNUI O TE AO.

E tika ana kia whai-whakaaro tatou te iwi Maori ki te whakahau a te Karaiti "Haere kauwhautia te Rongopai ki nga wahi katoa o te ao."

Kei te pohehe te Maori ko te nuinga o nga iwi o te ao kua huri noatu ki te whakapono Karaitiana.

Tenei etahi whika hei maramatanga mo tatou ko te wahi whanui o te ao, kaore ano k'a huri noa, a kaore ano hoki kia rongonoa, i te whakaoranga i roto i a te Karaiti.

Te tokomaha o nga tangata o te ao katoa, me ki, 1470 miriona.

Kei nga Hahi Karaitiana katoa	...	...	415	..
Kei te whakapono o "Buddha" (Haina)	...	...	100	..
Kei te whakapono o Confucias (Haina)	...	...	400	..
Kei te whakapono o Hinduism (Inia)	...	...	200	..
Kei te whakapono o Mahometa	...	...	170	..

Ka kite ai tatou i roto i te 1470 miriona tangata o te ao katoa, e 415 miriona anake nga mea kua huri ki a te Karaiti hei Kai-whakaara mo ratou. Ko te wahi rahi rawa o te ao kei te kuare ki a te Karaiti.

Ka peheatia e tatou, e te wahanga Maori o te Hahi, te whakahau a to tatou Kapene, "Haere kauwhautia te rongopai ki nga wahi katoa o te ao." Ka rua mano nga tau o tenei kupu whakahau a te Ariki e takoto ana, a tae mai ki tenei wa e 415 miriona anake nga Karaitiana, a neke atu hoki i te 1,000 miriona nga iwi kaore ano kia huri mai ki te whakapono ki a te Karaiti.

Kei te ngoikore tatou te iwi Maori ki te kawe i te Rongopai o to tatou Ariki ki nga wahi kei roto i te pouritanga e noho ana. Engari ano i te wa i o tatou korona, i o tatou kuia e ora ana, i whai-whakaaro ano ratou. Ina hoki to ratou reo e mau nei i roto i te motini i paahitia i te Hinota tuatahi tonu o te Pihopatanga o Waiapu: te tau 1861:—

"Ki te whakaaro o tenei Hinota ko te mea tika tenei ma tatou; ka whiwhi nei tatou ki te Rongopai, kia puta hoki ta tatou koha ki te kawe atu i taua Rongopai ki nga iwi e noho ana i te pouri."

Ka 66 nga tau inaiane i tenei motini e takoto ana. Kei te manaaki ranei tatou i te reo o te hunga kua ngaro ki te po, kei te whakahaweatia ranei e tatou?

I te Hinota o te Pihopatanga o Waiapu i te tau ka taha nei, i whakaane nga Pariha Maori kia £210 te moni hei koha ma ratou mo te hora i te Rongopai, a wahia ana tenei moni ki runga i nga Atirikonatanga e toru, ara kia £70 hei koha ma ia Atirikonatanga. Kia kaha tatou ki te whakarite i te wahi wa tena, ma tena.

Kei te pehea ra nga Maori o te Pihopatanga o Akarana, o Poneke mo tenei take?

Kanui te kaha o te Hahi i roto i te iwi pakeha. Kua tae mai te whakaatu a te Hekeretari o te Poari o nga Mihana a te Hahi (N.Z.A.B.M.) kei te whai te poari Mihana kia taea te £20,000 i tenei tou mo te hora i te Rongopai. I tera tau i nuku atu i te £18,000 te moni i kohia i Niu Tireni katoa hei kawe i te Rongopai ki nga iwi kei roto i te pouritanga e noho ana. E ki ana te kupu a Howe: "Ka whakahonore ahau i te iwi e whakahonore ana i a au; ka whakaiti i te iwi e whakahawea ana ki a au." (1 Ham. 2.30).

HUKARERE WHARE KARAKIA.

Kaore ano kia timata te hanga o te whare-karakia o Hukarere. Kei te whanga tonu atu kia tae katoa mai nga moni a nga iwi i whakaari nei i a ratou koha. Ko nga moni enei kua tae mai ki te Tari o te Pihopatanga £576 17s 6d. Kei roto i tenei moni te £100 a nga tangata o Te Araroa, me te £100 a Te Arawa. Kei roto hoki i tenei kaute nga moni o nga hokohoko

(sale of work) i Hukarere i a Hune 1926, ara:	87	9	2
	08	9	10
	17	16	0
	£173	15	0

Ko nga moni enei i kohia, i tukuna mai ranei ki nga Misses Bulstrode, me Miss Hall:

	£33	15	0
	27	17	0
	51	3	6
	10	0	0
	6	1	2

£131 16 8

Mehemea ka whakatoputia koinai te ahuatanga:

	£	s.	d.
Te Araroa	100	0	0
Te Arawa	100	0	0
Hukarere Sales	173	15	0
Moni i Kohia e nga Misses			
Bulstrode me Miss Hall ...	131	16	8

£505 11 8

Ko te kaupapa o te moni kua takoto £576 17 6

Ka maraia i konei kaore ano tatou te iwi Maori kia whakaaro mai mo te whare-karakia mo a tatou tamariki e noho mai nei i Hukarere.

Ko te kupu a te Poari whakahaere o Hukarere, kia tae rawa te moni ki te £1000 katali ano ka whakaaetia kia whaka takotoria te kohatu o te kokonga

I noho tumanako etahi o tatou, kia whakatakotoria te kohatu o te kakonga i te mutunga o te noho o Miss Emire Bulstrode hei upoko mo te kura.

Kei te paunga o nga ra o Hune ka rihaina a Miss Emily.

Mohemua e taea ana e te iwi Maori te koki mai o te £400 i enei mara e rua, kua hui tatou ki te whakatakoto i te kohatu o Hukarere whare-karakia, me te poroporoaki hoki ki enei wahine rangatira na raua nei i whakatupu nga tamariki wahine o te motu i roto i enei tau e 30 ka pabure ake nei. Kei te Mohiotia ra he wa mate tenei i te uaua o te kitea o te moni. He aha koa ra, me whakawhirinaki atu ki te Wahi Ngaro hei awhina mai i a tatou. He taonga hoki tenei kei te tapaea atu ki te Atua.

NGA WHAKATAETAE TENIHI.

Kaore ano kia roa nga tamariki Maori e tino ako ana i te purei tenihi, engari no te hui ki Whanganui, ka kitea te kaha o te tamariki Maori ki tenei mahi. He pai tonu nga purei i tera tau i Rotorua, engari kua neke noake te mohio o te tamariki Maori i tenei tau. Ka mutu tetahi o nga purei rangatira a te pakeha he tenihi. Ko te wawata noake a te hinengaro kia riro mai te tiamupiana o Nui Tirenē nei i tetahi o nga uri o te iwi Maori. Kia kaha tamariki ma!

E kua ana e 400 nga taitamariki taane, wahine, i hui ki Whanganui. Nui atu te mihi o nga pakeha ki te pai o te noho, me te pai hoki o nga whakahaere, a taua ropu taitamariki. Kore rawa i kitea nga mahi hianga, kaore he haurangi, kaore he turituri i roto i nga whare, i nga tiriti rane o Whanganui. Ahakoa no nga iwi katoa o te motu te hunga i huihui mai, to ratau ahua ano he whanau kotahi. Koinei tonu tetahi o nga hua mui o nga takaro nei, ara ko te whakamohio i a tatou tamariki ki a ratau, ko te turaki i te waara e wehewehe nei i tera hapu, i tera hapu, ara ko te whakakotahi i te ropu taitamariki.

No te hui ki Whanganui ka whakawhanuitia te kaupapa o nga whakahaere. Hei nga awatea ko nga takaro, hei nga ahiahi, ko nga take munui a Te Ao Hou.

He waimarie to tenei Hui i te wateatanga o Hon. A. T. Ngata, Ta Maui Pomare, me Dr Te Rangihira hei whakahaere i nga take whanui mo te ora o te iwi Maori. Ko etahi o nga take i oti i te Hui kei te Mauria ki Ponoke, ki reira whakapa atu ai ki te Pirimia me ona hoa. Kua rite he komiti hei whakautuki i nga take o te Hui. Ehara tenei i te hui whakaputa hau noa, penei me te nuinga o a tatou hui Maori. Kaore Ka whakatinamatia tena kaupapa korero, tena tumanako a te hinengaro taitamariki mara.

Kaati, tera ano e tae mai te ripoata a Apirana mo nga mahi o te Hui a nga taitamariki i hui nei ki Putiki, me nga motini i paahitia.

Tera ano hoki e tae mai te ripoata a te Hekeretari o te Ropu Tenihī mo nga tamariki i wihiri. Ko enei e mau ake nei no te pepa o Whanganui.

WOMEN'S CHAMPIONSHIP AND HINERAPA CUP.

Miss E. Hale, Gisborne, defeated Miss K. Hei, Gisborne. 1—6, 6—1, 6—3.

MIXED DOUBLES.

D. Potae and Miss K. Hei beat P. te H. Jones and Mrs. Jones. 6—4, 7—5.

Final: D. Potae and Miss K. Hei beat Tukere and Mrs. R. Potaka, 6—3, 6—2.

MARUMARU CUP.

ARAWA TEAM.

Morehu Turoa Cup.

Final: Wanganui beat Arawa.

WOMEN'S CHAMPIONSHIP DOUBLES.

Misses Rukutai and Newton (Auckland) beat Misses Karepa and Minarapa (Arawa). 6—2, 7—5. Miss Hei and Miss Hale (Gisborne) beat Mrs. McLeod and Miss Ratana. 6—0, 6—2. Final: Miss Rukutai and Miss Newton beat Miss Hei and Miss Hale.

BOYS' CHAMPIONSHIP, SINGLES.

Final: J. Semmens (Arawa-Matata) beat W. Te Turo (Wanganui) 7—5, 7—5.

GIRLS' CHAMPIONSHIP.

Miss D. Newton (Auckland) beat Miss M. Jensen (W. Perou), 6—0, 6—1.

HE TINO KOROHEKE.

Ko wai ra te Maori koroheke rawa kei te ora inaianei, a kei whai ra e noho ana? E kīia ana he iwi ora roa te Maori i mua, e whakataukitia nei kia pa rawa nga tūri ki nga taringa katahi ano ka haere.

Otiia kaore pea he Maori i penci rawa te kaumatua me te kuia o nga Taake (Turkey). No te tatauranga i nga tangata o te whenua i tupu mai nei nga naumane huruhuru ma, huruhuru rorua, e kīia nei ko Angora, ka kitea tetahi kuia ko Fatma Handum te ingoa. Ko ana rau ka 160. I whanau ia i te tau 1766. Kaore ano a Nui Tireni kia kitea e Kapene Kuki i te tau 1769 kua whanau ke mai te kuia nei. He mea whakamiharo te ekenga o nga tau o te tangata i enei wa ki te 160. Kia ora e kui! Kua riro i a koe te paraihe mo te ora roa ki tenei ao.

HE ROPU MO TE AO HOU.

Otatarakahika,

Patutahi, 8th Aperira 1927.

Ki te Etita,

E hoa tena koe. E hara; na te awangawanga o te ngakau i tuhi ai ki a koe. Kei a koe pea e mohio ana; kei nga tini kanohi e korero ana i te Toa Takitini e marama ana. He ahakoa, e tumauako ana au ma katoa o te Iwi Maori e tirotiro e uiui.

Ko maha nga tau inahinei te timatatanga o te Ropu o nga Tamariki o Te Aute, muri iho ka whaka-whanuitia ki te Iwi katoa, ka kua taua ropu ko "Te Ropu Taitamariki Maori" (young Maori Party). Kua tupapakutia, inahoki kaore e rongona ana tona reo.

E hoa, ki taku nei titiro, i te wa e mahi ana taua ropu, pai ana; ara: i whai reo to tatou Iwi. I tenei wa ka uiui ka tirotiro; aue kua kore. He aha ra?

Ki toku ake whakaaro ma te whakakotahi i te Iwi e puta pai ai nga hiahia me nga wawata tika e eke ai he painga ki a tatou. Ara, ka hoki ki te kupu a to tatou Matua a Tina Kara (kua wehe atu nei ia i tenei Ao) "Tatau Tatau." Me pera me whakakotahi, me pupu, whitiki rawa.

Kanui nga tikanga e oti i taua Ropu ina whakahearea, na koutou tonu ia nei e whiriwhiri, tera te tangata e oho, i te nui, i te ruhi me te whanui o ana take.

Kia mau mahara, me uru nga Tai e Wha ki tenei kotahitanga, ma reira anake e oti ai he reo mana he reo tuturu mo tatou mo te Iwi Maori.

E te Iwi, E oho! Maranga! Kia mataara!

Kati noa mo inahinei kia kite iho au e oho ana te Iwi, hei reira tuhi ai i etahi whakaaro.

Tena koutou e te Iwi,

NA TUTEPUAKI.

PIHOPATANGA O WAIAPU.

O TATOU PARIHA.

I panuitia i tera marama nga nama kei runga i tena pariha i tena pariha. He nui te hari o totatou Tari Pihopatanga mo te whakaaro nui mai o nga komiti ki te whakahaere tikanga hei whakamama i nga taumahaatanga o tena o tena. He tau uaua rawa tenei mo nga whakahaere moni i te mate e pa nei ki te Tominiiana ka'oa o kiia nei ko te "slump." Noreira e nga hoa he nui rawa te whakamahi ki a koutou katoa e aroha mai nei ki te reo karanga o te Tari kia whakamamatia ona taumahaatanga.

Ko nga moni enei kua tae mai:

Pariha	Te Moni			Hui Katoa		
	£	s.	d.	£	s.	d.
Nahaka	...	...	...	1	10	0
	83	5	5	84	15	5
Taupo	...	...	...	6	1	6
Mohaka	...	...	...	36	10	0
Wairoa	...	...	...	15	10	0
Te Kaha	...	...	...	10	0	6
	20	0	0			
	10	0	0			
	35	0	0	75	0	6
Taupo	...	...	...	2	0	11
Waipatu	...	...	...	12	0	0
	15	3	4	27	3	4
Rotorua	...	...	...	52	0	0
Hikurangi	...	...	...	55	0	0
	144	7	0	199	7	0
Moteo	...	...	...	46	0	0
	36	0	0	82	0	0
Whakatane	...	...	...	10	0	0
Turanga	...	...	...	40	0	0
Hui Katoa				£712	8	8

HE MIHI.

Ki te Etita,

Tena koe. Mau e whakaatu ki a Te Arawa te nui o te whakamoemiti a Ngaiterangi ki nga manaakitanga i te wa o te tatou Tiuka me tona hoa wahine e kiiia nei e o tatou tupuna nga wahine pera te ahua he "Tapairu-ariki."

Mauria atu a matou mihi ki a Taiporutu Te Mapu raua ko Whakaue Te Matchaere tae noa ki a raua wahine me a raua whanau katoa.

Te marae i noho ai a Ngaiterangi ko Te Roro-o-te-rangi. Ka mutu te marae miharo, kaore he raruraru i pa ki te tangata whenua, ki nga manuhiri ranei. E iwa nga ra o Ngaiterangi i noho ai i taua marae, kore rawa he hokinga iho o te kai, me nga mea katoa hei whakapai i te marae.

Kia ora ano hoki a Te Raumoa, te tangata a te Kawana-tanga, nana nei i homai nga kai, kaore nei he rereketanga i nga ra i noho ai a Ngaiterangi i tona marae.

Kua rongo a Ngaiterangi i te korero a nga ope o etahi o nga marae e ki ana, tino mate ratau i te mate kai i o ratau marae, Noreira e ki ana a Ngaiterangi, tino pai atu ratou kia mate i te kai, notemea kei nga ope tonu te he, he kore no nga kai-whakahaere o nga ope e kaha ki te whakatikatika i o ratou tangata, tae noa ki a ratou tamariki. Ko te take i mate ai era marae i te

kai, i te puaretanga o nga whare-kai, e tae ana ki te 100 ki te 200 i te whakaurunga tuatahi. I muri o tena ka puta mai 10, ka mutu ena ka puta mai tokorima, ka mutu ena e rua tekau. Nawaira ka manawahēhia nga kuki ratau ko nga weifa, i taua mahi. Noreira kei nga kai-whakahaere te mate.

Ko Ngaiterangi kua oti noatu tama korero mo ona tangata mehemema ki te tureiti i te tauma o te kai. Ahakoa he rangatira, kaore e waiho he kai, na ratau. Noreira he unuarawa te mihi o te tangata i nga tauma o te kai.

Noreira kia ora a Te Arawa katoa. Kei te mihamo a Ngaiterangi ki tepapai o nga marae o te Arawa, Heiaha na Ngaiterangi te kai i te papai o te hanga nei o te whare whakairo me nga whare-kai, me nga marae, atu i Ohinemutu tae noa ki Te Whakarewarewa.

Kia nui nga ora kia Te Arawa tae noa ki te Kawanatanga. Hei kona koutou noho mai ai e Te Arawa.

Heoi, na o koutou hoi.

Na Ngaiterangi katoa.

ERUETI HOHEPA, te kai-tuhi.

Box 70, Tauranga.

ATIRIKONATANGA O TAURANGA.

HUI A TE KOMITI TUMUAKI.

No te ahiahi o te Turei Pepuere 28th ka tu te Hui Tuatahi a te Komiti Tumuaki o te Atirikonatanga o Tauranga ki Ohinemutu.

I runga te mate o Atirikona Tiatetene, ka tonoa e ia ko Rev. Pererika Peneti hei tango i tona turanga, hei tiamana mo te hui.

Ko nga tangata enei o te Komiti i tae mai:—Rev. Mohi Eruini me Wiremu Kingi o Ohinemutu.

Rev. Tumatahi me Raimona Heretaunga o Te Whakarewarewa.

Rev. Ropere Tahuriorangi me Paora Rangiaho o Ruatoki.

Rev. Paora Temuera o Taupo.

Rev. W. A. Te Waaka me Kereopa Hotene o Whakatane.

Tiakiawa Tahuri o Mourea.

Hemi Te Uara o Te Puke.

I Whakapuaretia te Hui ki te kupu inoi.

Te Tiamana I whakaatu te tiamana na te taumaha o te mate o te Atirikona i kore ai ia e tae mai, metana tuku mai i ana kupu mihi ki te hui.

I whakamaramatia e te Tiamana te mana kua tukuna mai nei e te Hinota ki nga Komiti Tumuaki e kila nei he "Standing Committee."

Katoa nga whakahaere o te Hahi i roto i te iwi Maori o tenei Atirikonatanga kua tukuna atu ki o koutou ringaringa. Kaore mo te taha ki nga raruraru anake, engari me kaha ta koutou tiroiro i te haurahi e piki ai te taha wairua. Kua hoki ia mema ia mema, hei titiro ki nga ahuatanga o tona pariha anake, engari kia rite katoa te whakaaro nui ki nga pariha katoa o te koutou Atirikonatanga. Ko koutou inaianei nga kaiwhakatikatika mo ia pariha mo ia pariha puta noa tenei Atirikonatanga. He mana nui rawa tenei kua tukuna mai nei ki a koutou na reira kia kaha, kia wehi, kia tupato, to koutou whawha ki nga mahi o te Hahi a te Atua. Tiroirohia nga talepa, nga wahi pakaru, whakahoutia, nga wahi mate, whakaorangia, Ma te Atua e tuku iho tona maramatanga ki a koutou mahi katoa.

I runga i te motini a P. Temuera raua ko M. Eruini.

1 Hekeretari. Whakaritea ana ko Raimona Heretaunga hei Hekeretari.

2 Rohe o nga Pariha. (a) I runga i te tono a Tiakiawa, ka whakamarama a W. Kingi ko te rohe o Ohinemutu tinata atu i Ohinemutu ki Waiteti. Te Awahou, Tarukenga me Te Mamaku

(b) **Te Whakarewarewa:** I reira ki Owkata. Te Ngae, me Mourua. Ko etahi o nga Pariha kei te marama.

(3) **Nga nama o nga Pariha.**

(a) Ohinemutu. Ko te nama kei tenei takiwa £145. Ko tenei nama kei runga i nga Pariha e toru, ara Ohinemutu Whakarewarewa me Mourua. Whakaritea ana me wahi tenei moni ki nga Pariha e toru.

(b) **Whakatane.** Ko te nama £165. I whakauturia ko tenei nama ko te whakatoputanga i nga kaute o nga tau e rima ka taha nei.

(c) **Taupo.** Te nama £152. Kei te whakahaere tikanga te Pariha o Taupo hei whakamama.

(d) **Te Puke.** £140 te nama

(e) **Ruatoki.** £150 te nama.

I whakamarama a Mohi Eruini, ko tetahi mate he kotahi tonu karakiatanga no te Minita i nga kainga nunui. Kei te haere tonu hoki te Minita i nga wahi katoa o tona Pariha, mehemea e noho ana ia i nga kainga nunui anake, tera e piki nga kohikohi, Kaati, kaore hoki e tika kia whakarerea nga kainga ririki.

Hikitia ana te Hui mo te ata, Maehe 1.

TUREI, Maehe 1, 1927. I whakapuaretia te Hui i te 9 a.m. I whai kupu ano te Tiamana mo nga mahi a te Komiti.

(4) **Ripoata o te Hui.** I whakaritea kia ata tuhutuhia e te Hekeretari te ripoata o nga Hui a te Komiti Tumuaki ki tetahi pukapuka, ka tuku ai he kape ki te tari o te Pihopatanga i Nepia. I whakautia hoki kia tukuna he kape ki a Atirikona Tiatitene i a ia e takoto mate ana.

(5) **Meneti-puka.** I te kore meneti puka a te Komiti, kohia ana e nga mema nga moni, hui katoa 25s.

(6) **Nga Tahua.** Tirotirohia ana nga huarahi mai o te moni mo te Pariha o Ohinemutu.

(a) **Te Tekaeuka.** I whakamarama te Tiamana mo te 10 eka kei Rotorua. Ko taua whenua, nana i hoke, engari ko nga moni na Atirikona Hamuera Wiremu. Kua tapaea taua whenua ki te Hahi Maori. Ko te wariu o taua wahi kei runga atu i te mano pauna inaianei. Motinitia ana: "Kia tonoa ki te Tari o te Komiti Tumuaki i Nepia kia tukuna mai na tenei Komiti e whakahaere taua whenua, a ko nga hua o te whenua me tuku mai ki te putea moni a tenei Komiti. Whakaaetia ana

(b) **Te Whare o te Kai-tirotiro.** Me pera ano te tono mo te whare-Minita mo te Kai-tirotiro. Whakaaetia ana. Kei te rihi te whare Minita mo te 30s i te wiki.

(c) **Te Ao Marama.** I Whakaatu te tiamana kua riihitia tenei o nga whare mo te pauna i te wiki ki te Poiari whakairo.

(d) **Te Ngae.** I whakaatu te tiamana ko Te Ngae he tahua whenua na nga tupuna i tapae hei oranga mo te Hahi. Ko te rahi 212 eka. Ko nga moni kei te puta mai inaianei £183. No te whakahoutanga i te rihi i mua tata ake nei i eke ai te moni ki te £183 i te tau. Ko te moni e puta mai ana mo tenei whenua kei te whakapaua katoatia mo nga Pariha o Rotorua.

(e) **Whare-Minita.** I whakaatu te Tiamana ko te Whare-minita i Harakekerora kua riihitia mo te 10s i te wiki.

(f) **Whare mo Rev. Eruini.** I whakamaramatia e Mohi Eruini, ko te whare o Peti Te Wheoro i rihi mai ai ki te Hahi hei whare mo te Minita, ko te utu 25s i te wiki.

(7) **He patai. Na W. Kingi** te motini, na Paora tautoko; Kia uia ki te Komiti Tumuaki i Nepia, me whakapau nga moni reti o te 10 eka, me te whare o te Kai-tirotiro ki whea? Ki te Pariha ranei o Ohinemutu, ki te Atirikonatanga katoa ranei o Tauranga?

(8) **Hora i te Rongopai.** He motini:—"E whakaae ana tenei Hui kia whakaritea kia £70 i te tau hei tuku ma tenei Atirikonatanga mo te Hora i te Rongopai ki nga wahi kei te pouritanga e noho ana. Ko taua £70 me whakarite runga i tenei wawahanga

	£		£
Ohinemutu	22	Te Puke	10
Whakarewarewa ...	12	Whakatane	10
Taupo	8	Ruatoki	8
Whakaaetia ana.			

(9) **Huinga o te Komiti.** Na W. Kingi i motini, na Paora Rangiahia i tautoko.

(1) Kia karangatia tenei Komiti kia hui i ia wha marama.

(2) Hei te ra e hui ai nga mema o te Komiti me tu he karakia nui mo te iwi katoa.

(10) **Te Hui a muri nei.** Kia whakaritea hei te 12 o nga ra o Hurae ka hui a ano tenei Komiti, ko te karakia nui hei taua ahiahi, a ko nga mahi a te hui hei te 13 o nga ra o Hurae.

(11) **Tauranga.** Na W. Kingi te motini, na Hemi Te Uara i tautoko; Kia tonoa e tenei Komiti ki te Komihari (commissary) o te Pihopatanga kia whakawateatia a Rev. Peneti kia haere ia ki nga takiwa o te Atirikonatanga o Tauranga ki te whakaoho i nga mahi a te Hahi.

(12) **Raruraru o nga Mema.** Na W. Kingi te motini: Kia waiho ma ia pariha e whakarite nga raruraru o nga mema e haere mai nei ki nga hui a tenei Komiti

(13) **Mihi ki te Tiamana.** Na Paora Temuera te motini. Na Kereopa i tautoko.

Kia puta he mihi ma tenei Komiti ki te Tiamana ki a Rev. P. Peneti mo tona kaha me tona marama ki te whakahaere i nga take hei whiriwhiri ma tenei hui tuatahi o te Komiti Tumuaki.

HE HONORE.

TE RAUMOA BALNEAVIS, M.Y.O.

Tenei kei te hari kei te mihi ta koutou pepa mo tenei honore nui, kua tau nei ki runga ki tetahi o nga tamariki mahi nui, o te motu. E hara a Te Raumoa i te tangata tu nui ki nga marae, kaore tona reo e rangona nuitia ana e nga iwi o te motu. Otira ko nga tangata e mohio ana ki te putake mai o nga whakahaere e mahia mai nei i Poneke hei painga mo te iwi Maori, kei te kite atu i nga kaha o Te Raumoa ki te whakatikatika haere i nga take e pa ana ki te iwi Maori. Ko ia o tatou katoa kei te noho tuturu mai i te taha o o tatou mema o te Paremata. Nga take Maori ki te Pirimia tukuna atu ai ki a ia i te tuatahi. Mana e tatari nga take tika, me nga take he, nga tangata whakaro tika, me nga whakaro tinihanga.

Kua mahia enei tau e noho ana ia hei Hekeretari mo nga Pirimia, mo nga Minita o te tari Maori. Ko ia ki te hoatu kupu ki nga tangata nunui o te Paremata hei whakamarama heiwhakangawari hoki i o ratou hinengaro mo nga take a nga iwi Maori o te motu. Nana etahi o nga mahi ki nga mana Kawanatanga (i ngaro i te kanohi tangata) i tere ai te tutuki o te Kechi a Te Arawa mo ana moana.

Ko ia tonu tetahi o nga kai-whakahaere o te kechi a ngati tuwharetoa i tutuki pai ai tera o nga taonga nui a te iwi Maori. Ko ia te Hekeretari o etahi ropu nunui o te motu i raro i nga mana Kawanatanga.

I te wa ka rangona tera e tae mai te Tiuka o Ioka me tona hoa wahine kia kite i te iwi Maori, i tukuna mai te mana whakahaere o te Kawanatanga ki nga ringaringa o Te Raumoa.

Tutuki pai katoa nga whakahaere mo te manaaki a te iwi Maori i te tama a to tatou Kingi.

Kaore ano kia mutu nga mahi horoi a Te Raumoa i nga raruraru o ta tatou hui i Rotorua, ka tangi ake te waea a te Pirimia ki a ia kia whai atu ia i te Pirimia tae noa ki Invercargill. Kua tae tonu ki te haora hei rerenga mo te Tiuka ki tana Manuao, ka karangatia mai a Te Raumoa e te Tiuka. Ka mihi te Tiuka ki a ia mo te pai o nga whakahaere i te wa i tu ai te hui ki Rotorua, me te nui hoki o to raua whakamiharo mo te pai o nga mahi a te iwi Maori, katahi ka pinea e te Tiuka tetahi tohu honore, ataahua hoki ki te umu o Te Raumoa, me tana whakamana i a Te Raumoa hei M.V.O., ara mema o te Ota o Wikitoria. He honore nui rawa tenei, a ko Te Raumoa te uri Maori tuatahi kua whakawhiwhia ki tenei taitara.

Kia ora e hoa mori mo te tangata whakaiti i a koe, ka whakamua nei, ka whakahoueretia nei i tenei ra.

Mou te honore; ofira kei te ki tonu koe, kaore, mo te iwi Maori ke tenei honore. He tika, engari na to kaha na to mohio, na to tupato, i nui rawa ai nga mihi a nga tamariki a te Kingi mo te manaaki pai a te iwi Maori i a raua. Kei te koa katoa matou e hoa o tena marae, o tena marae, mou ka whiwhi nei ki tena tohu honore a te Kingi.

Kia nui hoki nga mihi ki to tatou Pirimia, mo tona whakaaaro nui mai ki te taha Maori, i tupono mai ai tenei honore ki tetahi o tatou.

TE TOA TAKITINI HUIHUI.

Tenei kua whakahuia nga kape o Te Toa Takitini mo te tau 1926 mai i a Hanuere ki a Tihema. He nui nga korero whakamiharo, me nga korero munui kei roto. Ko nga me a e hiahia ana ki tetahi kape me tuku mai te tono me te moni 12s 6d ki Te Etita, Box 300, Hastings.

TE KAINGA TAHITANGA TAPU.

I te tau 1901 ka perehitia e Hapata Wiremu tetahi pukapuka pakupaku nei, he whakamarama i nga tikanga o te Hapa a te Ariki. Kua kore noatu he kape o taua pukapuka. Kua whakahau te komiti tirotiro i nga pukapuka hei perehi ki te reo Maori, kia perehitia ano taua pukapuka. Kua oti taua pukapuka a tera hoki e tae atu he kape ki nga Minita. He tino pukapuka pai hei korerotanga ma te hunga kua oti te whakau. Kei reira nga whakamarama mo nga kaupapa o te karakia, me nga inoi hei whakahua ma te tangata i a ia e whakaaro ana mo te tango i te Hapa a te Ariki. He pukapuka tenei e tika ana kia whakawhiwhia ki nga tangata katoa e uru ana ki te Kainga Tahitanga Tapu. Ko te utu o te pukapuka nei e toru kapa. Kei nga Minita nga kape. Hei enei ra tata ka tae atu ki o koutou Parihia,

Mehemea e whai moni ana te Komiti Perehi tera atu nga pukapuka a te Hahi hei perehi ma ratou. Na te kore moni hei utu i nga tangata perehi ka kore e taea. Noreira kia whai whakaaro mai ano nga tuari o nga rawa a te Atua. Ahakoa kei te kaha te hoatu i nga mea a Hiha ki a Hiha, kia mahara ano ra kei te karanga mai ano te Atua ki te wahi ki a Ia.

TE HAERENGA TUARUA MAI.

He maha nga rarangi kei roto i nga Karaipiture e whakaatu mai ana, he ra ano ko te haeremai, e tae tuarua mai ai te tatou Kai-whakaora a Te Karaiti ki te ao nei. E tino marama ana te ako a te Hahi i ana tamariki mo tenei take i roto i te inoi mo nga ra o te Haerenga mai. Ina nga kupu o te inoi.

TE INOI.

E Te Atua Kaha rawa, i whakaiti tau Tama, a Ihu Karaiti, i a ia, a tae rawa mai ki tenei ao ki te tirotiro i a matou; homai he kaha ki a matou, e noho nei i tenei ao matemate, kia whakareere ai matou i nga mahi o te pouiri, kia kakahu ai i nga kakahu whawha o te maramatanga; kia ara ake ai matou a te ra whakamutunga ki te ora tonu, ina hoki mai ia, hei kingi mui, ki te whakarite whakawa mo te hunga ora, mo te hunga mate; e ora ana hoki ia, e kingi tabi ana me koe, me te Wairua Tapu, aiane, a ake tonu atu. Amine.

Tenei hoki etahi rarangi Karaipiture.

Hemi 5:8 "Kua tata hoki te haerenga mai o te Ariki."

Matiu 26:64, "Ka mea a Ihu tenei ano taku kupu ki a koutou. Tenei ake ka kite koutou i te Tama a te tangata e noho ana ki matau o te kaha, e haere mai ana i runga i nga kapua o te rangi."

Matiu 24:36, "Otira kahore tetahi tangata e mohio ki taua ra, ki taua haora, kahore nga anahera o te rangi, ko toku Matua anake. Ka rite hoki ki ta ratou i nga ra i mua atu o te waipuke; e kai ana, e inu ana, e marena ana, e hoatu ana kia marenatia, a tae noa ki te ra i tomo ai a Noa ki roto te aska a kahore ratou i mohio, a pakaru noa te waipuke, a kahakina ana ratou katoa; e pera ano te haerenga mai o te Tama a te tangata."

Kia mataara rapen; e kore hoki koutou e mohio ki te haora e puta mai ai te koutou Ariki."

Whakakitenga 16:15, "Nana, ka haere atu ahau, ano he tahae. Ka hari te tangata e mataara ana, e tiaki ana i ona kakahu, kei haere tahanga ia, kei kitea tona whakama."

Whakaroatia iho enei kupu tapu, ka whakatikatika ai tena, tena, i tona hinengaro i te aroaro o te tatou Matua e aroha mai nei ki a tatou. "Hipeneta, kua tata hoki te rangatiratanga o te

HE UTU I TE RETA A TE AO HOU.

Ki te Efitia.

Tena koe. He whakahokihoki tenei i etahi o nga korero me etahi o a koutou patai, e te Ao Hou, e ki nei koe he tini te pakeha kaore i te whakapono ki te Atua, ko ta ratou Whakahua i te ingoa o Ihu Karaiti he kohukohu; ko taku whakahoki reo tena; Nou ra no te Ao Hou tena reo, kaore i a au i te Ao Tawhito.

E ki ana koe he tokomaha nga Pihopa pakeha kua kotiti he ki te whakapono tawhito. Taku whakahoki, waiho ma te Karaiti ratau e whakahe, kaore e tika mau e whakahe, maku ranei. Mo te hunga e whakahawea nei ki te Maori, ae, kanui ra nga Monita kua whakatunga e Ratana hei Minita mo tana Hahi. Inaianei kei te iriiri ratau, kei te Marena, kei te whakapa i o ratou ringaringa ki nga turoro, koia ahau i tika ai kia whakahawea mo enei tu momo Maori. E ki ana koe he aha nga mahi a te pihopa e kore e taea e te Maori? Taku whakahoki; ma te Pihopa ia e tongi e whakawahi hoki, katahi pea ka taea e ia. Ko etahi o patai kia kotahi whakahoki maau. Me tatari o korero katoa, he aha te mea nui e kitea ana e maringi ana ki raro. Kii tonu i te Hahi. No reira e ki ana to ki te takatakahi i nga mana o te Hahi. No reira e ki ana to tatou Ariki: "E kore e toru a koutou whakakahoretanga i toku ingoa, ka tangi te tikaokao." No reira e hoa tukua iho te mea na ki raro.

Heoi ano. Na Teri Paraone. Whakatiri, Akarana.

(Kia ora e Teri. Kei pouri mai koe mo tapahanga i te reta kia poto. Ko te wahi hangai tenei ka ... nei, Efitia).

HE PAIPERA.

Ko nga tangata e hiahia ana ki te Rawiri, Himene, Kawenata ... me tuku mai a ratou tono ki te Secretary, Diocesan Office, Napier. Ki a Miss K. Williams, ranei, P.O. Box 41, Hukarere, Napier:—

Ko nga utu enei:		Rawiri & Himene, kiri	
He mea nui, kiri noa ...	2/-	pai rawa ...	7/-
He mea nui, kiri whero ...	2/6	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri whero ...	4/6
He mea nui, kiri pai ...	4/6	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri pai rawa ...	7/6
He mea nui, kiri pai rawa ...	7/-	Kawenata & Waiata, kiri noa ...	2/-
Himene ...	1/-	Kawenata & Waiata, kiri pai ...	4/6
Rawiri & Himene, kiri noa ...	2/-		
Paipera ...	8/- & 5/-		

Ka pa te mate ki te tamariki whangaia ki te **Woods' Great Peppermint Cure.**